

ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Муска Віктор Вікторович, ст. гр.ЗП-21

Науковий керівник: викладач

землевпорядних дисциплін

Муска К.К.

ВП НУБіП України «Мукачівський аграрний коледж»

Земля – незамінне і неоціненне багатство будь-якого суспільства. Вона є основним природним ресурсом, матеріальною умовою життя і діяльності людей, основою для розміщення і розвитку всіх галузей народного господарства, головним засобом виробництва в сільському і лісовому господарствах. Тому ефективний розвиток економіки неможливий без організації раціонального використання й охорони землі. Важливу роль у цьому процесі відіграє землеустрій, який дає змогу за допомогою системи правових, інженерно-технічних, економічних і юридичних заходів організувати екологічно економічно доцільне використання земель, забезпечити ефективну організацію території та розміщення виробництва.

Перетворення, які відбулися в економіці країни та, зокрема, в сільськогосподарському землекористуванні, істотно змінили правові й організаційно-територіальні форми землекористування, особливо в сільському господарстві, форми власності на землю та інші засоби виробництва, земельні відносини в усіх галузях економіки, ефективність використання земельних та інших ресурсів.

Основною категорійною ознакою земель є цільове призначення, під яким розуміється використання земельної ділянки за призначенням, визначеним на підставі документації із землеустрою. Категорії цільового призначення земель встановлено з метою їхньої охорони та ефективного використання.

Вагомою помилкою є програма проведення земельної реформи яка не передбачила збереження робочих місць, цілісності земельних комплексів,

підвищення конкурентоспроможності виробництва, інтеграційної діяльності на основі кооперації, охорони навколишнього середовища. Взагалі програми реформування АПК, як такої, не було, вона не набула статусу національно господарської ідеї, жодна партія не боролася за проведення реформи. Селяни у своїй більшості не усвідомили цінності землі, не пробудився ринковий менталітет на селі, різко впав професіоналізм. Потреба в землі, як капіталі, який приносить прибуток від сільськогосподарського виробництва, до сих пір місцями ігнорується. Таким чином, вирішити аграрну проблему впровадженням власності на землю через паювання не вдалося. Минуло достатньо часу, щоб осмислити допущені помилки, пов'язані з ринковою ейфорією. Суттєвою помилкою виявилася наша невідповідність до жорсткого конкурентного економічного і політичного середовища. Крупним прорахунком в економічній сфері було самоусунення держави від управління глобальними процесами в галузі економіки і господарським механізмом, в цілому, помилки у фінансово-економічній сфері і приватизації. Земельна реформа докорінно змінила систему землекористування.

Абсолютна власність на землю мусить залишатися за державою. Перш за все, при купівлі-продажі землі необхідно забезпечити стабілізацію землекористування, оскільки це ключ до достатку в усьому світі. В основу нашої політики потрібно покласти Концепцію ООН 1992 р.

Купівля-продаж землі досить активно обговорюється протягом усіх років аграрної реформи. Потрібна чи не потрібна купівля-продаж землі? Відповідь однозначна – потрібна, оскільки без цього неможливо повністю реалізувати право приватної власності. Безумовно, регламент, процедура чи правила продажу-купівлі землі та поведінка покупця і продавця мають встановлюватися державою і знаходитися під контролем її органів.

У процесі купівлі-продажу землі потрібно здійснювати оптимізацію природних комплексів, відновлювати порушене нами раніше і усугублене розпаюванням землі співвідношення між площами лісу, води, луків і посівів. Це забезпечить екологічну рівновагу в агроландшафтах, охорону їх і збереження

для майбутніх поколінь. Втрати ґрунту від ерозії зменшаться в 6 разів, а площинний стік – у 3 рази. Продуктивність галузі рослинництва підвищиться на третину, а при застосуванні факторів інтенсифікації – в 1,5-2,0 рази. За даними вчених в Україні необхідно збільшити площу луків мінімум в 2,7 раз, а лісів у 1,8.

Неможливо допускати помилок після зняття мораторію на купівлю продаж землі, які мали місце при розпаюванні. Наприклад, Закон України про виділення в натурі земельних ділянок власникам земельних паїв прийнятий у 2003 р. передбачав, що з розподілу виключаються: деградовані, малопродуктивні сільгоспугіддя, котрі підлягають консервації, заболочені та інші землі, які недоцільно використовувати для сільськогосподарських потреб, але цей закон був прийнятий після того як Указ Президента зобов'язав завершити до 01 квітня 2000 р. виділення земельних паїв у натурі. До відому, готували обидва закони одні і ті ж люди. Тому неможливо при купівлі-продажу далі збільшувати суперечливість у землекористуванні, такі землі потрібно вилучати з обробітку. Законом який би зобов'язував власників дотримуватися вимог використання землі за призначенням, тобто обмеженим використанням, оскільки в країні беруть землю в оренду та будуть викупати і зарубіжні інвестори, які приучені дотримуватися нормативних параметрів у землекористуванні.

А також потрібно, в першу чергу, прийняти окремий закон про використання землі в приміських зонах та про будівництво житла і виробничої бази на викуплених земельних ділянках, оскільки саме ця зона детонує правопорушення і створює криміногенну ситуацію з продажем землі у приміських зонах, тому її негайно слід і вирішувати.

При купівлі-продажу землі передбачити збереження цілісності земельних масивів. Там, де вони збереглися, сприяти формуванню крупних землекористувань. Світова практика і перші кроки аграрної реформи показали, що орієнтацію необхідно тримати на крупні господарства, які стають основними виробниками товарної продукції. Селянські господарства

працюватимуть на самозабезпечення та вирішуватимуть проблему зайнятості. Майбутнє фермерських господарств – у їхній кооперації між собою та потужними господарствами.

Проте продаж землі в Україні з метою організації на ній крупних сільськогосподарських підприємств практично відсутня. Ринок земельних паїв для товарного виробництва сільгосппродукції поки що теж відсутній, оскільки упевненості в отриманні прибутків немає ніякої, виробництво дуже капіталоемне, матеріальні ресурси дорогі. Для оптимізації розмірів і структури господарств, оренда землі вигідніша, вона дає змогу розвивати виробництво в умовах ринкової конкуренції, при ній гроші вкладаються у виробництво.

Але ж нинішній чи майбутній землевласник повинен не лише мати можливість реальної оцінки земельної ділянки, яка можлива лише на підставі даних її агрохімічного паспорта. Для людини, яка прагне працювати на землі, потрібно мати достовірну, та ще й у динаміці, картину якісного стану земельної ділянки, щоб зорієнтуватися щодо заходів з відтворення родючості її ґрунтів. І саме дані щодо агрохімічного та агроекологічного стану земельних угідь дають можливість для їхнього раціонального використання у сільськогосподарському виробництві, розробки й ефективного застосування комплексу заходів з відтворення родючості ґрунтів.

Потрібно негайне впровадження державного контролю за додержанням ґрунтозахисних технологій вирощування сільськогосподарських культур потребує нагального вирішення ще й тому, що у зв'язку з реформуванням земельних відносин власниками землі стають юридичні і фізичні особи з недостатнім рівнем агрономічних та агрохімічних знань, яким байдужа не тільки якість землі, а й її подальша доля. Ґрунтові ресурси розглядаються ними, в основному, як джерело отримання прибутку.

Нормативної бази, необхідної для зняття мораторію на купівлю-продаж землі, нині немає. Необхідно підготувати нові та внести зміни в існуючі – мінімум 10 законів. Чітко зумовити правила гри, поведінку держави, покупця і продавця, визначити вартість проведення цього заходу і за чий кошти воно буде

здійснюватися, а також відповідальність за порушення законів, у першу чергу, за раціональне використання й охорону ґрунтів і тільки після цього знімати мораторій на купівлю-продаж землі. Незаперечним є те, що законом потрібно передбачити, що купівля-продаж мають здійснюватися після проведення проектних робіт, якими всебічно зумовлювалися б проблеми інших земельних угідь, луків, водоймищ, лісосмуг, польової дорожньої мережі тощо.

Висновок. Вільна торгівля землею, беручи до уваги сучасні її прояви, є серйозною загрозою для державності України. Якщо в ній згодом з'явиться розумна, професійна державницька влада і країна одержить свій шанс для розвитку, то без людських ресурсів села досягти цього буде неможливо. Розвиток відбуватиметься, але то вже буде інша країна, інший етнос, а земля українському народу не належатиме.

Проаналізовано головні проблеми у сфері використання земельних угідь в Україні, які є нині, і які виникнуть після зняття мораторію на купівлю-продаж землі, та можливість їх вирішення. Зазначено, що заходи з агрохімічної паспортизації сільськогосподарських угідь, отримання рекомендацій щодо раціонального використання агрохімікатів є певною мірою державною підтримкою вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника, досить актуальною у сучасних економічних умовах. Обґрунтована необхідність створення Державної служби охорони ґрунтів, яка за умови внесення змін до актів законодавства здійснюватиме від імені держави контроль за її найціннішим багатством – землею, параметрами її родючості та екологічного стану.

Українські землі – це унікальний дар природи. Майбутнє України пов'язане з раціональним використанням її основного багатства – землі. В перспективі сільськогосподарські угіддя можуть стати товаром, а це близько 30 млн. га земель з високою родючістю ґрунтів, однак для цього потрібне відповідне законодавче та фінансове забезпечення, щоб надійно захистити інтереси селян. Земля не мусить стати власністю тих, кому чужі інтереси української нації і держави. Головною метою земельної реформи має стати не

стільки створення ефективної аграрної сфери, скільки побудова господарства особливого типу, що забезпечуватиме сприятливе середовище для розширеного відродження працелюбного українського народу і його традиційної культури. Ніхто, мабуть не заперечуватиме, що в історії українського народу простежується своєрідний симбіоз “селянин-земля”. Тим більше, зарубіжний досвід свідчить що найефективнішою моделлю є національний поступ в майбутнє, який живиться розчищеними віковими джерелами народної мудрості й працелюбства за творчого засвоєння загальнолюдських цінностей і світових досягнень науки і техніки.

Список використаної літератури:

- 1.Збірник наукових праць Національного наукового центру “Інститут землеробства УААН” від 26 листопада 2007 року, протокол № 11
2. Сайко В.Ф. Стан земельних угідь та поліпшення їх використання. – Зб. наук. праць Ін-ту землеробства . – К.: ЕКМО, 2005. – Спецвипуск. – С. 3-11.
3. Сайко В.Ф. Наукові основи раціонального використання земель, виведених з інтенсивного обробітку. – Зб. наук. праць Ін-ту землеробства. – К.: Фітосоціоцентр, 2003. – Спецвипуск. – С. 3-7.
4. Сайко В.Ф. Землеробство на шляху до ринку. – Ін-т землеробства. – К., 1997. – 48 с
- 5.Закон України “Про плату за землю” Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1992. – № 38. – Ст. 560.
6. Рижук С.М., Медведєв В.В., Бенцаровський Д.М. До концепції управління родючістю ґрунтів // Вісн. аграр. науки. – 2003. – № 4. – С. 21–26.
7. Зубець М.В., Тараріко О.Г., Медведєв В.В., Булигін С.Ю. Державна служба охорони ґрунтів: актуальність, прогноз, пропозиції // Вісн. аграр. науки. – 1998. – № 2. – С. 5–9.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2000 року № 1218 “Про Державний технологічний центр охорони родючості ґрунтів”.

9. Бенцаровський Д.М., Дзюба О.Г., Лапа М.А., Дацько Л.В. Роль агрохімічного паспорта при вартісній оцінці землі // Матеріали міжнар. наук. конф. „Земельні відносини і просторовий розвиток в Україні”. – Київ, 2006. – С 126–128.
10. Указ Президента України від 7 червня 2000 року № 772/2000 „Питання Міністерства аграрної політики України”.
11. Закон України “Про охорону земель” // Урядовий кур’єр (Орієнтир). – 2003. – 6 серпня. – № 144. 9. Закон України “Про державний контроль за використанням та охороною земель” // Урядовий кур’єр (Орієнтир). – 2003. – 23 липня. – № 134.
12. Бенцаровський Д.М., Дзюба О.Г., Кулинич П.Ф. Закон про охорону родючості ґрунтів // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. „40 років: від агрохімічної служби до служби охорони родючості ґрунтів”. – К.: Аграрна наука, 2004. – С. 10–17.
13. Земельний кодекс України // Землевпорядкування. – 2001. – № 4. – С. 47–107.
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 травня 2002 р. № 648 „Про затвердження Положення про технічний паспорт земельної ділянки, яка виставляється на земельні торги”.